

Državni žitni monopol.

O trgovini z žitom sta letos v naši državi izšla dva zakona. Dne 27. junija je bil podpisan zakon o izvozu in uvozu pšenice, rži in pšenične moke. Sledil mu je zakon o prodaji pšenice v tuzemstvu (v notranjosti naše države). Prvi zakon je pridržal državi izključno pravico izvoza in uvoza za pšenico, rž in pšenično moko, drugi zakon pa je ukinil svobodno trgovino z žitom, ker določa, da morajo vsi mlini kupovati pšenico le pri Privilegirani delniški družbi za izvoz deželnih pridelkov. S tem je bil tudi v notranjosti države upeljan državni monopol trgovine s pšenico.

Z upeljavo monopola za izvoz pšenice in rži je hotela država zasigurati našim pridelovalcem žita boljše cene. Kot osnovno ceno za nakup pšenice pri pridelovalcih je določila 160 Din za 100 kg. Svetovne cene, po katerih je mogoče pšenico prodati v inozemstvu, pa so pod to ceno. Tako pomenja monopol za izvoz pšenice veliko finančno breme za državo, ker so izgube radi velike razlike med kupno in prodajno ceno uprav ogromne.

Da bi se te izgube krile, je bil tudi upeljan za notranjost države žitni monopol. Trgovski mlini morajo, kakor smo že rekli, kupovati žito od privilegirane delniške izvozne družbe po cenah, ki jih določa minister za trgovino in industrijo. Kot podlago določa zakon te-le cene za pšenično vrsto Tisa I: 240 za prevzem v septembru, 250 v oktobru, 260 v novembru, 270 v decembru. Prodajna cena je torej znatno višja kot nakupna, ogromna pa je razlika v primeri s cenami na svetovnem trgu. Domači konzument (potroševalec, zauživalec) bo torej kril izgubo, ki jo ima država pri izvozu pšenice.

Zakon določa, da se morajo popisati zaloge pšenice, moke, kadar presegajo 200 kg, v mlinih pa tudi zaloge pšenice nad 200 kg. Lastniki popisane moke in pšenice morajo plačati razliko med nakupno in prodajno ceno pšenice za september v posebni žitni fond, ki je ustanovljen v kritje izgub omenjene Privilegirane izvozne družbe. V državi se bo smela prodajati le moka, ki se zmelje v trgovskih mlinih. Moka bo smela v promet samo v plombiranih vrečah. Mlini bodo pod strogo kontrolo ter bodo morali voditi posebne kontrolne knjige. Mleti na merice ne bodo smeli trgovski mlini, marveč samo tisti, ki se kot taki prijavijo navedeni Privilegirani izvozni družbi. Ti mlini bodo smeli mleti le posamezno, kmetijsko moko za kmetijske potrebe. Prodaja te moke pa je prepovedana.

To so glavna določila iz zakonov in pravilnikov o državnem monopolu pšenice. »Narodni Gospodar«, glasilo Združene zveze v Ljubljani, ki o tej stvari razpravlja v septemberski številki, pripominja to-le:

»Nas zanima žitni monopol predvsem kot konzumente. Slovenski kmet prodale prav malo žita, zato ni tu zainteresiran kot prodajalec, ampak nasprotno mora kupovati moko. Jasno je, da je

rezultat, kot ga je žitni monopol pokazal s povišanjem cen moke, za konzumente neugoden in nezaželen. Neugoden bi bil že v gospodarsko boljnih časih, sedaj pa je breme, ki nam je z njim naloženo, še mnogo težje. Zdi se nam, da korist, ki ga bo od žitnega monopola imel žitni producent, ne bo odtehtala škode, ki jo bo imele ostalo gospodarstvo in bo konzument predrago plačal to korist. Naša država je res agrarna država, toda celokupnemu kmetijstvu z monopolom ne bo pomagano, saj za tiste kmete, ki žito sicer pridelajo, a ga tudi sami konzumirajo, cena žita itak ne pride v poštev, pa naj bo cena nizka ali visoka. Imamo pa tudi precej takih krajev, kjer kmetje žito, oziroma moko kupujejo. In na te bi se bilo treba ravno tako, če še ne bolj, ozirati. Zato, dvomimo, da je rešitev žitne krize z monopolom v sedanjih obliki, rešena kar najboljše in v splošno korist.«

*

V NAŠI DRŽAVI.

Volitve bodo 8. novembra. Kralj je podpisal 23. septembra ukaz o volitvah, ki se bodo vršile 8. novembra. Novoizvoljena narodna skupščina je sklicana na dan 7. decembra 1931.

Znižanje prejemkov državnih nameščencev. Da spravi vlada naš državnih proračun v ravnotežje, je bil sprejet zakon o znižanju prejemkov vseh državnih nameščencev, častnikov in upokojencev. Znižanje prejemkov znaša 6% pri generalih, višjih častnikih in višjih uradnikih civilnega reda. Pri upokojencih znaša znižanje 5%. Niso pa prizadeti pa novem zakonu pokojninski prejemki upokojencev, ki so bili upokojeni po predpisih starega zakona, kakor tudi ne onih, ki so bili sicer upokojeni po novih zakonih, ker se nanaša to znižanje le na taiste upokojence, upokojene po novih zakonih, katerim je odmerjen pokojninski temelj na podlagi službene doklade, odnosno doklade na čin in znanje.

Dva milijona državne podpore za nabavo dobrega žitnega semena. Kmetijski minister je odredil podporo dva milijona Din za nabavo semena pšenice, rži in ječmena poljedelcem kot posojilo za leto dni. Z dobrim semenom bi se naj pričelo pri nas pridelovati v inozemstvu konkurence zmožno žito. Od omenjene vsote dveh milijonov odpade na Dravsko bonovino 100.000 Din. Nabavljeno seme bodo razdelili kot posojilo za leto dni sreski kmetijski referenti naprednim in sposobnim poljedelcem za letošnje jesensko setev. Obvezati pa se bodo morali, da bodo isto količino semena vrnili prihodnje leto po žetvi iste setve. Banske uprave bodo tako dobljeno seme razdelile prihodnje leto med poljedelce, ki letos ne dobe semena.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Sklicanje državnega zbora v Nemčiji. Nemški državni zbor bo sklican 13. oktobra. Pri otvoritvi bo odgovarjal državni kanc. dr. Brüning na predloge in interpelacije glede politike vlade. Za 4 dni je predvidena debata o nemški zunanji politiki. Celotno tokratno zasedanje bi naj trajalo 10 dni.

Francoski ministrski predsednik in zunanji minister v Berlinu. Dolgo napovedani obisk francoskih državnih se je uresničil dne 27. septembra, ko sta posetila Berlin v svrhu gospodarskih razgovorov francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand.

Krog angleške finančne krize. V zadnji številki smo poročali, da je angleška Narodna banka ukinila izmenjavo bankovcev v zlatu. Ta korak je povzročil strah in zmedo v vseh finančnih krogih. Da bi res ne prišlo do velikega evropskega poloma, sta se odločili Francija in Amerika, da bosta podprli angleško valuto. Kljub zasigurani podpori pa položaj Angleške nikakor ni zaviden. Politika ameriških in francoskih vodilnih bank je povzročila prekomerno kopičenje zlata v Newyorku in Parizu na škodo drugih držav, posebno Anglije kot visoko razvite trgovske države. Tako je vse novo zlato, ki je prišlo na trg, šlo v prej navedeni državi, potem pa še v Holandijo in Svico. Poleg tega je bila angleška Narodna banka še tudi prisiljena oddajati svoje zlato za vzdrževanje tečaja funta šterlinga. Končno je zlato zaklad banke bil tako majhen, da je bilo skoro nemogoče oddajati še zlato in Anglija je morala poseči po inozemskih kreditih, ki sta jih dali vsakapol: Francija in Amerika. Toda vse kaže, da ti krediti niso zadostovali in je bilo treba poseči po ustavitvi izplačanja bankovcev v zlatu, ker je doseglo svoj namen, tako da nima sedaj Anglija zlate valute v ožjem pomenu besede. Sedaj pa je že negotovost radi ukinitve zlate valute popolnoma popustila in se razvijajo gospodarski posli kakor pred izbruhom krize. Angleške borze so zopet odprte in vlada bo izdala stroge odredbe proti podražitvi živil.

Resne govornice o novih volitvah na Angleškem. Zaključek izrednega zasedanja angleškega parlamenta pričakujejo 2. oktobra in nove volitve bi se naj vršile 27. oktobra.

Skrajno slab vpliv angleške finančne krize na Ameriko. Obstoja resna bojazn, da bi znala zadeti ameriški dolar ista usoda, kakor je je bil deležen angleški frunt. Zlato je začelo vsled angleške krize bežati iz Amerike v Francijo in na Holandsko. Ameriška narodna banka še sicer razpolaga z zadostnimi zalogami zlata, vendar splošno gospodarski položaj Amerike se nič ne razlikuje od položaja na Angleškem. Ameriška industrija se mora boriti z vedno večjimi težkočami. Inozemska konkurenca postaja vedno občutnejša, izvoz vidno pada in narašča pa brezposelnost radi omejevanja obratov. Večina industrije je že znižala delavske mezde.

Krvavi spor na Daljnem vzhodu. Društvu narodov, ki zboruje v Ženevi, je dobro znano, da misli Japonska na

Daljnem vzhodu zasesti Mandžurijo, čeprav Japonska vlada to uradno zanika. Udeleženci tokratnega zasedanja Društva narodov ne morejo iztakniti načina, kako bi naj pomirili Japonce in Kitajce. Društvo narodov sklepa sem in tja, japonske čete pa se bližajo Harbinu, katerega hoče Japonska zasesti. Po vsem Kitajskem vlada radi japonskega vpada v Mandžurijo veliko razburjenje in se združujejo v odporu proti staremu sovražniku Kitajske vse med seboj sprte stranke. Obe med seboj pobijajoči se kitajski vladi sta se zedinili za skupen nastop. Združeni Kitajci se hočejo postaviti drznim Japoncem po robu, da rešijo čast domovine. Sovjetska vlada bo odposlala na mandžursko mejo 10 bataljonov pehote, konjenico, tanke in 100 letal. Kitajci se zanašajo v tem sporu na tiho podporo Amerike in na odkrito posredovanje sovjetske Rusije. Rusija ima velika zanimanja na Kitajskem in je pripravljena za posredovanje v odločilnem trenutku. Na Kitajskem narašča bojno razpoloženje proti Japoncem in bodo Kitajci žrtvovali vse, da se Japonska ne bo polastila Mandžurije.

Japonci so se udali. V kitajsko-japonskem sporu je bila vsa svetovna javnost na strani Kitajske. Na Japonce so pritisnili Rusi in Amerika in radi tega je bilo izdano 24. septembra po sklepu japonskega ministrskega sveta povelje, da japonske čete prekinejo pohod na Harbin in se umaknejo na južno-mandžursko železniško cono. Spor hoče Japonska poravnati s Kitajci z naravnostnimi pogajanjmi potom obojestranskih komisij.

*

Nov „Zeppelin“

V nemški izdelovalnici zrakoplovov v Friedrichshafenu ob Bodenskem jezeru gradijo novo zračno ladjo, ki se bo imenovala »L. Z. 129«. Kakor doseđanji »Zeppelin« bo nova zgradba potniški zrakoplov, ki bo prevažal: potnike, pošto in tovore na daljše razdalje. »L. Z. 129« bo vseboval 200.000 kubičnih metrov plina, dolg bo 248 m in v premeru bo meril 42,2 m. Bo znatnejše večji nego doseđanji »Grof Zeppelin«, ki ima prostora le za 137.000 kubičnih metrov plina, je dolg 230 m in meri v premeru 30,5 m.

Stroji »L. Z. 129« bodo obstojali iz štirih enot. Kot gonilna sila se bodo uporabljali Diesel motorji. Ogrodje zrakoplova bo iz posebnega trpežnega aluminija. Šrambe za gonilne snovi, olje, vodo itd., prostori za moštvo in prtljago, pošto in druge tovore bodo razvrščeni po posebnih hodnikih. Čisto zađaj bodo vodilne naprave, višinsko terstransko krmilo. Spređaj pod trupom zrakoplova bo gondola za vodnike in krmarje. Prostori za potnike bodo zgrajeni v notranjosti ladje. Potniki bodo imeli na razpolago: jedilno dvorano in sobane za pisanje in čitanje. Vsi potniški prostori bodo opremljeni z velikimi okni. Spalne kabine bodo posebne kamrice z 1—2 posteljama. Zrakoplov bo na razpolago za 50 potnikov.

*

Persil varuje perilo!

Poizkusite vendar tudi Vi s pravilnim pranjem in upoštevajte navodilo:

1 zavitek Persila zadostuje za 25-30 l vode. Rastopite Persil v mrzli vodi brez vsake primesi! Kuhajte perilo samo enkrat ¼ ure in ga izpirajte najprej v topli, potem v mrzli vodi.

Na ta način postane Vaše perilo belo kot sneg.

Persil za vsako perilo!

IZČASOPISOV.

»Kmetijski list« piše v svoji številki z dne 23. septembra v svojem uvodniku to-le: »Za Dravsko banovino je ta določba (namreč o državnih kandidatnih listah) velike važnosti, ker na primer bivša Slovenska ljudska stranka ne more postaviti svojih kandidatov prej, dokler ne dokaže in pokaže, da ima svoje (nove) pristaše po celi državi in ne samo doma pri nas!« No, mi vprašamo gospode okoli »Kmetijskega lista«: Ali ima bivša slovenska samostojna kmetijska stranka svoje pristaše po celi državi in ali je, odnesno bo postavila svoje kandidate po vseh okrajih naše države? Kaj pa nekdanja Hrvatska seljačka stranka, s katero je prej bila bivša kmetijska stranka združena, ali je postavila svoje kandidate po vsej državi?

»Mariborski večernik« je zapisal 24. septembra med drugim naslednje: »Določba volilnega zakona, da pripadate najmočnejši kandidatni listi dve tretjini vseh mandatov, je namenjena pred vsem konsolidaciji naših prilik. Ta določba omogoča stabilnost prilik v državi in vladi. Opoziciji je z eno tretjino mandatov še vedno omogočeno, da sodeluje kot kontrola in kot korektiv del večine. Ako hoče opozicija resno in sčvarno delo, bo tudi z eno tretjino poslancev dosegla svoje uspehe. Obžalovati bi morali, ako bi se opozicija odločila za abstinenco. Čuje se, da so nekateri gospodje iz raznih bivših strank izdali proklamacijo na narod, v kateri zahtevajo abstinenco pri volitvah.«

Predsednik vlade postavljen v rezervo. Kakor poročajo listi iz Beograda, je bil predsednik vlade general Pera Živkovič na predlog ministra vojske in mornarice preveden v rezervo.

»Jugoslovan« objavlja 25. septembra pismo, ki ga je pisal preds. vlade general v rez. Pera Živkovič predsedniku Rdečega križa in ki se glasi: »Gospod predsednik! Čast mi je, obvestiti Vas,

da odstopam kot svoj prispevek za pomoč krajem, ki so bili prizadeti po suši, centralnemu odboru Rdečega križa svojo enomesečno plačo z vsemi dodatki v znesku 16.043 dinarjev 50 para. To vsoto bom izplačal odboru v treh mesečnih obrokih, počenši s 1. oktobrom tega leta.«

*

Zborovanje čarovnikov.

Od 19. do 21. septembra 1931 se je vršilo v Berlinu zborovanje čarovnikov iz vseh delov sveta. Kongresa se je udeleževalo 200 čarovniških veličin iz: Amerike, Estlandske, Italije, Francije, Švedske, Avstrije in Turčije. Vse čarovniške moči, ki uživajo sloves, so bile zastopane na zboru.

Do letos ni znala širša javnost, da so celo čarovniki združeni v poklicni organizaciji, ki se imenuje »Magični krožek«. Zgodovina postanka te čudne organizacije je zanimiva.

Leta 1901 je prišlo berlinskemu trgovcu s pisalnimi potrebščinami na misel, da bi organiziral društvo mladih ljudi, ki bi se ukvarjalo z raznimi slepili ali čarovnijami. Ustanovil je klub, kateremu je pripadalo pet oseb z imenom »Udruženje magične umetnosti.« Mladi člani organizacije so se potrudili, da so ulovili vsakega okrog potujočega čarovnika in da so poizvedeli od njega, kaj in koliko da zna. Kratko in malo, posrečilo se jim je, da so izvabili iz nekaterih sleparjev njihove skrivnosti. Ustanovitelj omenjene organizacije, Evgen Schröder, je znal v kratkem za petdeset izrednih slepil ali copernij. Nabavil si je poseben kovček kot šrambo za skrivnosti, pustil je trgovino in je romal 12 let po svetu in je prodajal nabrane čarovnije radovedni in lahkoverni javnosti proti dragi vstopnini.

Schröder je spoznal v vseh delih sveta toliko tovarišev, da je sklenil, da bo osnoval iz prvotnega neznatnega kluba peterih, svetovno organizacijo, kar se mu je tudi posrečilo. Njegova organizacija šteje 500 najbolj slavnih članov.